

R O Z S U D O K
V M E N E S L O V E N S K E J R E P U B L I K Y

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Vladika a sudcov JUDr. Ivana Machyniaka a JUDr. Jozefa Kolcuna v právnej veci žalobcu **Ing. P. M.**, bytom L., P. č. X., zastúpeného JUDr. Š. B., advokátom v L., S. č. X., proti žalovanej **L. Ž.**, bytom L., N. č. X., **o určenie odporovateľnosti právneho úkonu**, vedenej na Okresnom súde Levice pod sp. zn. 6 C 101/2006, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre zo 16. januára 2007 sp. zn. 6 Co 301/2006, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre zo 16. januára 2007 sp. zn. 6 Co 301/2006 **z a m i e t a .**

Žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Levice rozsudkom z 18.9.2006 č. k. 6 C 101/2006-168 určil, že kúpna zmluva zo dňa 10. 11. 2004, na základe ktorej žalovaná ako kupujúca nadobudla od L. B., nar. X. a M. B., rod. J., nar. X., byt č. X. na II. posch. v L., N. č. X. vykazovaný na Správe katastra L. na LV č. X. pre kat. úz. L., súp. č. X. na parc. č. X., vkladovaná pod č. V., je voči žalobcovi právne neúčinná. Žalovanú zaviazal zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania v sume 8.976,- Sk do troch dní od právoplatnosti rozsudku na účet právneho zástupcu žalobcu. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobca v postavení veriteľa

mal v čase rozhodovania súdu voči M. B. a Ľ. B. ako jeho dlžníkom vymáhateľnú pohľadávku v sume 150.000 Sk (rozsudok Okresného súdu Levice z 28.10.2003 č.k. 11 C 127/2002-127 v spojení s opravným uznesením z 28.10.2003 č.k. 11 C 127/2002-131 a rozsudkom Krajského súdu v Nitre z 8.9.2004 č.k. 11 Co 89/2004-166), že títo jeho dlžníci úmyselne ukrátili uspokojenie jeho vymáhateľnej pohľadávky tým, že nehnuteľnosť vyššie uvedenú predali žalovanej a že žalovaná pri náležitej starostlivosti musela poznať úmysel predávajúcich ukrátiť uspokojenie vymáhateľnej pohľadávky žalobcu vykonaním exekúcie predajom tejto nehnuteľnosti. Boli tak naplnené všetky zákonné predpoklady vyplývajúce z ustanovenia § 42a ods. 1 a 2 OZ pre vyslovenie právnej neúčinnosti kúpnej zmluvy z 10. 11. 2004 voči žalobcovi. Žalobe preto v celom rozsahu vyhovel.

Krajský súd v Nitre rozsudkom zo 16. januára 2007 sp. zn. 6 Co 301/2006 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu zamietol a žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanej náhradu trov konania. Stotožnil sa so záverom súdu prvého stupňa o existencii vymáhateľnej pohľadávky žalobcu voči manželom B. v sume 150.000 Sk. Uviedol, že predpokladom úspešnosti odporovacej žaloby podľa § 42a ods. 1 OZ je, že dlžníkov právny úkon ukracuje uspokojenie vymáhateľnej pohľadávky veriteľov. Skrátene uspokojenia veriteľovej pohľadávky predpokladá také zmenšenie majetku, ktoré bráni uspokojeniu pohľadávky v celom rozsahu alebo sčasti. Z toho vyplýva, že ten, kto odporuje, musí tvrdiť a dokazovať kvalifikované zmenšenie majetku dlžníka, t.j. nestačí, že sa majetok dlžníka zmenšil, musí sa preukázať, že sa zmenšil do takej miery, že to ohrozilo aspoň čiastočné uspokojenie veriteľovho nároku. Na rozdiel od súdu prvého stupňa dospel k právnomu názoru, že v danom prípade nedošlo k ukráteniu uspokojenia veriteľov, t.j. aj vymáhateľnej pohľadávky žalobcu. Vychádzal pritom zo zistenia, že žalovaná riadne vyplatila dlžníkom žalobcu dohodnutú kúpnu cenu v sume 395.000 Sk (podľa znaleckého posudku cena nehnuteľnosti predstavovala sumu 202.910 Sk) a vyplatila súdnemu exekútorovi JUDr. M. S. pohľadávku M. B. vo výške 75.222,- Sk a tiež súdnemu exekútorovi Mgr. S. P. pohľadávku M. B. vo výške 20.521,- Sk. Žalovaná teda manželom B. poskytla peňažné plnenie takmer vo výške 500.000 Sk z čoho usúdil, že v dôsledku tohto odplatného právneho úkonu k zmenšeniu majetku dlžníkov nedošlo. Žalobca teda nepreukázal kvalifikované zmenšenie majetku dlžníka do takej miery, že by to ohrozilo uspokojenie jeho vymáhateľnej pohľadávky, ktorá predstavovala sumu 150.000 Sk. Podľa odvolacieho súdu žalobca nepreukázal ani to, že tento právny úkon manželia B. urobili s úmyslom ukrátiť ich veriteľov.

Z výsledkov vykonaného dokazovania bolo totiž preukázané, že manželia B. byt predávali práve z dôvodu existencie viacerých dlžôb, s úmyslom tieto dlžoby vyrovnať, čo sa u prevažnej väčšiny dlžôb aj stalo. Neboli tak naplnené základné predpoklady úspešnosti odporovacej žaloby v zmysle § 42a ods. 2 OZ, z ktorého dôvodu napadnutý rozsudok okresného súdu zmenil tak, že žalobu zamietol.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podal včas dovolanie žalobca. Navrhol rozsudok odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Uviedol, že odvolací súd nesprávne hodnotil skutkový stav veci a na základe toho vec nesprávne právne posúdil. Nepoprel, že žalovaná zaplatila jeho dlžníkom v súlade s kúpnu zmluvou dohodnutú kúpnu cenu a že z predaja bytu manželia B. uhradili čiastočne svoje dlhy, avšak voči iným veriteľom. Jeho pohľadávku doteraz neuspokojili, táto sa stala nevyhľaditeľnou, čoho dôkazom je stále neukončené exekučné konanie. Jeho dlžníci sa snažili o odpredaj bytu hneď po nadobudnutí exekučného titulu a to len z dôvodu zamedzenia vykonateľnosti doterajších súdnych rozhodnutí. Dôkazom toho boli aj telefonické kontakty žalobcu so žalovanou ešte v roku 2003, v rámci ktorých jej oznámil riziká súvisiace s uzavretím kúpnej zmluvy s predávajúcimi L. B. a M. B.. Žalovaná teda vedela o tom, že medzi žalobcom a manželmi B. sa vedie súdny spor o vrátenie sumy 150.000 Sk a že s týmto bytom sa nesmie nakladať. Z týchto skutočností jednoznačne vyplýva, že dlžníci odpredajom bytu ukrátili uspokojenie jeho vymáhateľnej pohľadávky a že z ich strany išlo o úmyselné konanie, inak by sa úhrade nevyhýbali, prípadne exekúcia by bola úspešná.

Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že žalobca oprel konštatovanie o tom, že odvolací súd nesprávne hodnotil skutkový stav veci a na základe toho vec nesprávne právne posúdil, len o jednu skutočnosť, ktorou mal byť obsah ich telefonického rozhovoru. Téma tohto rozhovoru však v kontexte celej právnej veci nedokazuje to, že dlžníci predaj bytu urobili v úmysle ukrátiť svojich veriteľov tak, ako to žalobca uvádza v závere dovolania. Navrhla preto jeho dovolanie zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal účastník konania proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania preskúmal napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu nie je dôvodné.

Podľa § 42a ods. 1 OZ veriteľ sa môže domáhať, aby súd určil, že dlžníkovu právne úkony podľa odsekov 2 až 5, ak ukracujú uspokojenie jeho vymáhateľnej pohľadávky, sú voči nemu právne neúčinné. Toto právo má veriteľ aj vtedy, ak je nárok proti dlžníkovi z jeho odporovateľného právneho úkonu už vymáhateľný alebo ak už bol uspokojený.

Podľa § 42a ods. 2 OZ odporovať možno právnomu úkonu, ktorý dlžník urobil v posledných troch rokoch v úmysle ukrátiť svojho veriteľa, ak tento úmysel musel byť druhej strane známy, a právnomu úkonu, ktorým bol veriteľ dlžníka ukrátený a ku ktorému došlo v posledných troch rokoch medzi dlžníkom a osobami jemu blízkymi (§ 116 a 117) alebo ktoré dlžník urobil v uvedenom čase v prospech týchto osôb s výnimkou prípadu, keď druhá strana vtedy dlžníkov úmysel ukrátiť veriteľa aj pri náležitej starostlivosti nemohla poznať.

Zmyslom odporovateľnosti je zabezpečiť občianskoprávnu ochranu veriteľa pred právnymi úkonmi jeho dlžníka, ktoré vedú k úmyselnému zmenšeniu majetku dlžníka a tým i k zmareniu možnosti uspokojenia veriteľa z majetku dlžníka. Nie je pritom rozhodujúce o aký druh právneho úkonu ide. Môže ísť o úkon úplatný alebo bezúplatný, o právny úkon dvojstranný, či jednostranný, resp. o úkon, ktorým bol majetok scudzený (napr. kúpna alebo darovacia zmluva). Spoločným základným predpokladom odporovateľnosti právnych úkonov, ako to správne uviedol aj odvolací súd je, že právnym úkonom došlo k skráteniu uspokojenia veriteľovej vymáhateľnej pohľadávky, pričom ukracovanie predpokladá kvalifikované zmenšenie majetku dlžníka (jeho majetok sa zmenšil do takej miery, že to ohrozuje aspoň čiastočné uspokojenie veriteľovho nároku). Na strane dlžníka musí ísť o úmyselné konanie s cieľom ukrátiť svojho veriteľa (veriteľov) a súčasne druhej strane odporovateľného právneho úkonu (žalovanému) musí byť úmysel dlžníka odporovaným právnym úkonom ukrátiť veriteľa známy (žalovaný o tomto úmysle dlžníka v čase, kedy bol právny úkon urobený, vedel alebo musel vedieť). Bremeno tvrdenia a dôkazné bremeno v tomto smere je na veriteľovi (žalobcovi). Preukázanie úmyslu dlžníka nie je podmienkou odporovateľnosti vtedy, ak druhou stranou právneho úkonu sú osoby jemu blízke (§ 116 a 117 OZ). V takomto prípade zákon úmysel dlžníka ukrátiť svojho veriteľa predpokladá. Treba zdôrazniť, že úmysel dlžníka ukrátiť svojich veriteľov, ako aj vedomosť druhej strany o tomto úmysle, sú v oboch prípadoch psychickým stavom (podobne ako napr. dobrá viera). To znamená, že samy o sebe nemôžu byť predmetom dokazovania. Predmetom dokazovania môžu byť len skutočnosti vonkajšieho sveta, prostredníctvom ktorých sa vnútorné presvedčenie subjektu

(jeho vnútorné zámery) prejavuje navonok, teda okolnosti, z ktorých možno existenciu tohto úmyslu, či vedomosť o ňom dôvodiť.

Podľa názoru dovolacieho súdu v posudzovanej veci odvolací súd správne ustálil, že v dôsledku právneho úkonu urobeného dlžníkmi žalobcu so žalovanou, nedošlo k zmenšeniu ich majetku do takej miery, že by to ohrozilo uspokojenie vymáhateľnej pohľadávky žalobcu. Tento záver oprel o rozhodujúce okolnosti, ktoré vyšli v konaní najavo a ktoré podrobne uviedol aj v zdôvodnení svojho rozsudku. Dovolateľ napokon správnosť týchto skutkových okolností v dovolaní ani nenamietal. Rovnako správny je aj záver odvolacieho súdu v tom, že žalobcovi sa nepodarilo preukázať, že by jeho dlžníci (manželia B.) konali pri uzavretí kúpnej zmluvy z 10. 11. 2004 so žalovanou s úmyslom ukrátiť svojich veriteľov, hoci v tomto smere spočívalo bremeno tvrdenia a dôkazné bremeno práve na ňom. Odvolací súd aj tieto svoje závery presvedčivo zdôvodnil. Dovolací súd preto v podrobnostiach odkazuje na odôvodnenie jeho rozsudku. Napokon odvolací súd dospel k správne právnemu názoru, že v danom prípade neboli naplnené hmotnoprávne predpoklady úspešnosti odporovacej žaloby v zmysle § 42a ods. 1 a 2 OZ a teda, že žaloba o určenie, že kúpna zmluva z 10. 11. 2004 je voči žalobcovi právne neúčinná, je nedôvodná.

Podľa názoru dovolacieho súdu, dovolateľ neuviedol v dovolaní žiadne také argumenty, ktoré by boli spôsobilé spochybniť správnosť tých záverov odvolacieho súdu, na ktorých založil svoje rozhodnutie. Dovolací súd v tomto smere dáva za pravdu žalovanej v tom, že obsah telefonického rozhovoru uskutočneného medzi ňou a žalobcom v roku 2003 v kontexte celej veci nedokazuje to, že dlžníci predaj bytu urobili v úmysle ukrátiť svojich veriteľov tak, ako to žalobca uvádza v závere dovolania. Napokon treba uviesť, že ani skutočnosť, že žalobca má voči dlžníkom vymáhateľnú pohľadávku, ktorá je predmetom exekúcie, sama o sebe ešte nedokazuje úmysel dlžníkov odporovaným právnym úkonom ukrátiť žalobcu ako veriteľa (existencia vymáhateľnej pohľadávky je otázkou vecnej aktívnej legitímácie).

So zreteľom na vyššie uvedené možno uzavrieť, že žalobca napadol dovolaním vecne správny rozsudok odvolacieho súdu. Keďže v konaní neboli zistené vady uvedené v § 237 O.s.p. a konanie nie je postihnuté ani inou vadou, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, Najvyšší súd Slovenskej republiky jeho dovolanie podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zamietol.

Žalovaná mala v dovolacom konaní úspech, preto jej patrí právo na náhradu trov konania proti žalobcovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 4 veta prvá O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Žalovanej v dovolacom konaní žiadne trovy nevznikli, preto jej neboli priznané.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. mája 2008

JUDr. Martin V l a d i k, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: